

Máté Emese

60 ÉVES A HOLLANDIAI MIKES KELEMEN KÖR

The 60th Anniversary of the Mikes Kelemen Circle in Holland

A Hollandiai Mikes Kelemen Kört 1951-ben alapították Utrechtben holland egyetemeken tanuló magyar egyetemi hallgatók. A Kör úttörőként első volt azon szervezetek között – Bornemisza Társaság (Bécs), Pax Romana mozgalom, Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (Svájc), Szepsi Csombor Kör (London), Magyar Műhely (Párizs) –, amelyek a második világháború után a nyugat-európai magyarok kulturális életében fontos szerepet tölthettek be. Hozzájuk csatlakoztak a közismert periodikák: az *Új Látóhatár* (München), az *Irodalmi Újság* (Párizs) és a *Katolikus Szemle* (Róma), továbbá a különböző szervezetek által kiadott könyvek.

Tóth Miklós alapítótag, a Kör többször újraválasztott elnöke, majd folyamatos tiszteletbeli elnöke, aki 60 éve mindig szívügyének tartja a Kör szellemiségének éltetését, a jubileum kapcsán így idézi fel a kezdeteket: „1951 júniusában – midőn politikai okokból mindenki mindenkivel szemben tartózkodó volt – Tüski István ref. lelkész (1924–2010) kezdeményezésére (a háború alatt a különböző irányzatokat nyílt dialógusban összefogó Magyar Élet konferenciák példájára) összegyűltünk Utrechtben, három tudományos előadás meghallgatására, és a róluk folytatandó eszmecsere. A világnézet válsága; A keresztyénység válsága; A magyarság válsága című előadások témájuknál és színvonaluknál fogva mindjárt megadták a Körnek azóta mindig fenntartott jellegét: az általános emberi értékek és ezeken belül a magyarság mint szellemi egész melletti elkötelezettséget, akadémiai szabadságot és igényességet. Minket az fűz öszsze, hogy sok tekintetben különböző módon gondolkodunk. Horatius szavával: *Concordia discors.*”

A Kör havonta szervez összejöveteleket, többnyire a vianeni Magyar Házban. Tagjai azóta sem ismernek vallási vagy más határokat. Minden találkozó a tolerancia, az egymás egyéniségének és felfogásának a tisztelete jegyében zajlik le, s magyar lelkülettel az emberiség egyetemes szellemi értéktökéjét gyarapítja. A Tanulmányi Napokat 1959 óta – lehetőség szerint – évente szervezik meg, hogy az Európa és a világ minden tájáról érkező jeles képviselők aktív részvételével egy-egy jelentős, a magyarságot (is) érintő általános jellegű témát dolgozzanak fel. Az elhangzott előadások egy része gyűjteményes kötetekben és a

Mikes International elektronikus folyóiratában lát napvilágot. Eddig tizenöt kötet jelent meg, közülük egy a Holland Királyi Tudományos Akadémiával karöltve.

„MAGYAR VILÁGUNK EGYETEMES EMBERI ÉRTÉKEK
KINCSESBÁNYÁJA, AMELYEKEL MEGGAZDAGODNI, ÉS
AMELYEKET TOVÁBB GYÜMÖLCSÖZTETNI ÖRÖM ÉS FELADAT.”

A történelem már igazolta, milyen fontos szerepet tölthet be az emigráció egy-egy nép és kultúrvilág életében. „Aki kilép a maga világából, szembesül új kultúrvilágokkal, amelyekben meg kell állnia a helyét. Egy ilyen vagy olyan okból nyugatra került generáció számára a magyar kultúrvilág létfeltétel, lét-szükséglet volt és maradt mindmáig. Mint a falat kenyér, mint a korty víz, mint a lélegzet szippantása. Benne van a szívünk-lelkünk. Hollandia nyitott ország, az egész földgömbre a világ legjobb kilátótornya. Benne van mindenben, és mindenben kívül áll. Szerencsénk volt, hogy egy ilyen országba kerültünk, ahol a 16–17. század óta – Magyarországi Mária, II. Lajos királyunk özvegye, Németalföld kormányzója, majd később Bethlen Gábor révén – jelentős hagyománya van a magyarok szeretetének. Azóta tanulnak itt az egyetemeken magyar diákok.” Apáczai Csere János 1651-ben e helyen doktorált, Misztótfalusi Kis Miklós (Aranyos Biblia) szellemiségét intézményes formában a Groningeni Egyetem Finnugor Tanszékén működő magyar szak élte a jelenben is, ahol magyar nyelvet, irodalmat, történelmet és kultúrát oktatnak az egyetemi képzés mindhárom (BA, MA és PhD) szintjén. A Mikes Kör pedig az évközi előadás-sorozatában ápolja folyamatosan a magyar szellemiség egyetemeseit.

A jubileumi év alkalmából került sor a „délvidéki magyar szellemi világgal való kapcsolattartás jegyében, doktorátussal rendelkező, egyetemesség iránt nyitott, kutató-tanár meghívására” (a részemre érkezett meghívó szövegéből). Vendégelőadóként Kosztolányi Dezsőről szóló előadásra kértek fel, mely *A két egyforma lelkű ember ölelkezik bennünk* címen hangzott el. Örömmel tapasztaltam az előadást követő sokrétű hozzászólások alapján, hogy Kosztolányi szellemisége egyaránt elevenen él a magyarok és a hollandok körében is. Több jelenlévő is említette, hogy személyesen ismerték a Kosztolányi családot, valamint bemutatták Alföldy Mari magyar–holland műfordítónő (Magyar Köztársasági Érdemkereszt Arany Fokozata kitüntetéssel elismert) Kosztolányi-fordításait. A legutóbb megjelent fordítása a *Néró, a véres költő* (Nero, de bloedige dichter; kiadó: Van Genepp, Amsterdam, 2010). Ott-tartózkodásom idején, Amszterdam művész kávézójában, a *Cultureel Supplement* 2011. május 19-i száma fogadott, amelyben két teljes oldalon, gazdag illusztrációval jelent meg a *Kosztolányi Dezső a budapesti kávéházak katedrálisában* című írás.

„MINDEN MAGYARNAK KÖTELESSÉGE
MINDEN MAGYARRAL ÖSSZJÁTÉKOT KIÉPÍTENI”

Tóth Miklós a Kör magerejéről hatvan év óta változatlanul így vall: „Önmagunk szellemi egységét megtartani és továbbfejleszteni akarni kell. Önfenntartó és önkifejtő akarattal minden magyarnak kötelessége minden magyarral összjátékot kiépíteni. Csak a magyar szellemi hazában vagyunk együtt, egy egészként a szellemi erő forrásából táplálkozva.” Az önfenntartó összjátékban hatvan év óta kulcsszerepet tölt be a Hollandiai Mikes Kelemen Kör, és szellemi lombkoronája egyre terebélyesedik. Egyik fő ága, a többnyelvű és lelkületében mégis magyar Mikes International internetes szellemi fórum. Tízéves fiatal hajtásként kiadói tevékenysége két területre összpontosul: a folyóirat negyedéves kiadására (http://www.federatio.org/mikes_per.html) és a *Bibliotheca Mikes International* keretében a könyvkiadásra (http://www.federatio.org/mikes_bibl.html). Újabb ígéretes friss hajtás a *Journal for Eurasian Studies* (2010) (<http://www.federatio.org/joes.html>). A Körnek két áttekintő jubileumi kiadványa olvasható: *Az embernek próbája – Emlékkönyv a Hollandiai Mikes Kelemen Kör fennállásának huszonötödik évfordulójára* (1976), valamint a pozsonyi Kalligram Kiadóval együttműködve összeállított *Számadás* (2001), a Kör első ötven évéről szóló emlékkötet. Figyelemre méltó az *Európa keresztútjain*, az Európai Protestáns

Magyar Szabadegyetem harminchárom évét áttekintő kötet. A Kör irodalmi díját, a Magyar Irodalmi Figyelő-díjat időről időre ítéli oda egy ismert magyar író vagy irodalomkritikus a világon bárhol ténykedő magyar írónak. A világhálón mindenki számára díjmentesen közkinccsé téve letölthetők a kiadványok a Hollandiai Magyar Szövetség – www.federatio.org –, vagy az Országos Széchényi Könyvtár honlapjáról: www.mek.oszk.hu.

* A szövegben – a jubileumi év jegyében – a tisztelet és a megbecsülés jeleként többször idézem Tóth Miklós alapító tagnak, a Kör elnökének ünnepi gondolatait, amelyek *Hatvan év a Hollandiai Mikes Kelemen Kör és a tízéves Mikes International prizmáján keresztül* címmel hangzott el Hágában, 2011. július 6-án, s amelyet a 40 éves jubileumát ünneplő *Létünknek* ajánlott fel.